

**Latvijas Nacionālās bibliotēkas  
Bibliotēku attīstības institūta**  
**Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes literatūras lasītava (Z lasītava)**  
**aicina iepazīties ar jaunāko profesionālo literatūru** (2006.g.jūlijs -septembris)

**Ozoliņa E.** Retrospektīvā konversija. Situācijas izpēte un lietošanas iespējas Latvijas akadēmiskajās bibliotēkās / E.Ozoliņa. – Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2006. – 63 lpp. – ISBN 9984-783-67-7. (Z 025.3)

Autores pētījums sniedz vispusīgu priekšstatu par katalogu retrospektīvās konversijas gaitu Latvijas akadēmiskajās bibliotēkās un šī darba apjoma izvērtējumu līdz 2005.g. sākumam. Izdevumā aplūkoti arī retrokonversijas teorētiskie jautājumi un ārvalstu pieredze.

**Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata.** 2005. – Rīga : Rīgas Centrālā bibliotēka, 2006. – 204 lpp. – ISBN 9984-9504-4-1. (Z 027.5)

Jau trešais Rīgas bibliotēku sistēmas gadagrāmatas laidieni tradicionāli atspoguļo svarīgākās norises centrālajā bibliotēkā un filiālbibliotēkās gada garumā. Krājuma veidotāji saglabājuši iepriekšējos izdevumos izveidotās sadaļas, kas atspoguļo nozīmīgus pasākumus Rīgas bibliotēkās, darbinieku tālākizglītības iespējas, pieredzes braucienu iespaidus Latvijā un ārvalstīs, sarunas ar ilggadīgiem Rīgas bibliotēku darbiniekiem. Šogad pirmo reizi atvērta jauna sadaļa – „Bibliotekāri, kurus atceramies”. Tajā iecerētas publikācijas par personībām, kuru mūža ieguldījums ir joprojām nozīmīgs un atcerēšanās vērts. Šajā reizē izlasāms raksts par bibliotekāru, vēsturnieku, novadpētnieku Aleksandru Jansonu.

**Shēpensa P.** Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma rokasgrāmata / P.Shēpensa. – Rīga : Latvijas Republikas Kultūras ministrija, 2006. – 139 lpp. – ISBN 9984-9336-7-9. (Z 02:34)

Autortiesību kolektīvais pārvaldījums tiek uzskatīts par vienu no atbilstošākajiem līdzekļiem, lai nodrošinātu izmantojamo darbu respektēšanu un pienācīgu atlīdzību par kultūras vērtību tapšanā ieguldīto radošo darbu, vienlaikus dodot sabiedrībai iespēju piekļūt kultūras bagātībām. Grāmata sniedz noderīgu informāciju par nosacījumiem, kas veicina autoru apvienību likumīgu veidošanu. Tā izskaidro autoratlīdzības iekasēšanas, dokumentācijas un sadales darba organizēšanas mehānismus un to nodrošināšanai nepieciešamās administratīvās un finansiālās pārvaldes metodes. Grāmatas pielikumos ievietoti galvenie pamatdokumentu paraugi.

**Dilevko J.** The evolution of library and museum partnerships: historical antecedents, contemporary manifestations, and future directions / J.Dilevko, L.Gottlieb. – Westport : Libraries unlimited, 2004. – XI, 247 p. – ISBN 1-59158-064-1. (Z 021.6)

Grāmatā aplūkota bibliotēku un arhīvu sociālā loma mūsdienu sabiedrībā un vēsturiskā skatījumā, kā arī šo institūciju nozīme nākotnē. Kā viena no attīstības versijām apskatīts bibliotēkas-muzeja hibrīds, kurā bibliotēkas krājums un muzeja

eksponāti veidotu autentisku interaktīvu pieredzi izglītības videi. Autori piedāvā ieskatu Ziemeļamerikas, Zviedrijas, Austrālijas u.c. valstu veiksmīgos bibliotēku un muzeju sadarbības rezultātos.

The **future** of the page / ed.by P.Stoicheff, A.Taylor. – Toronto : University of Toronto Press, 2004. – VIII, 272 p. – ISBN 0-8020-8584-9. (Z 002.2)

12 autoru eseju krājums par lapu kā iespēstas grāmatas pamatvienību, grāmatas vēsturisko attīstību, informācijas pārraides veidiem un lasītāja uztverto informāciju. Aptverot gadsimtus starp agrīnajām rakstītajām lappusēm un to mūsdienu datorizētajām līdziniecēm, autori izsaka savas, dažbrīd provokatīvas, domas par lapas apjomu, tās relatīvām dimensijām, materiālu, noformējumu, informācijas attēlojumu.

**Global** librarianship / ed.by M.A.Kesselman, I.Weintraub. – New York : Marcel Dekker, 2004. – XVI, 320 p. – ISBN 0-8247-0978-0. (Z 02)

Grāmata sniedz ieskatu par bibliotēkzinātnes lomu sociāli ekonomiskajās, vides un politiskajās pārmaiņās, tā ilustrē globālā tīkla ietekmi uz ideju un informācijas izplatību, izmantojot digitālās iespējas un elektroniskos medijus. Rakstu autori pievērsušies bibliotēku ietekmei uz lasīt/rakstīt prasmi, sociālo vidi, izglītību, kultūras mantojuma saglabāšanu, ekonomisko attīstību. Analizēta bibliotēkas kā līdera loma pasaulē informācijas pieejamībai skolās, publiskajās, akadēmiskajās un daudznacionālajās organizācijās, raksturoti bibliotēkas sniegtie pakalpojumi digitālā vidē, kā arī akcentētas galvenās barjeras brīvai informācijas plūsmai – valodas zināšanas, nacionālā politika, „digitālā plaisa”.

**Internet** reference support for distance learners / ed.by W.Miller, R.M.Pellen. – New York : The Haworth Information Press, 2004. – 212 p. – ISBN 0-7890-2938-3. (Z 025.5)

Rakstu krājums sniedz ieskatu bibliotekāru un citu informācijas speciālistu iespējās, nodrošinot kvalitatīvus pakalpojumus tālmācības studentiem, kā arī ar šīm iespējām saistītajās problēmās. Raksturoti ar digitālajām uzziņām, autortiesībām, standartu un vadlīniju ievērošanu, informācijpratības veicināšanu saistīti jautājumi.

**Reed S.G.** 101 + great ideas for libraries and friends / S.G.Reed, B.Nawalinski, A.Peterson. – New York : Neal-Schuman Publishers, Inc., 2004. – XV, 229 p. – ISBN 1-55570-499-9. (Z 023)

Izdevums par bibliotēkām un ar tām saistītām partnerorganizācijām veidots kā savdabīga „recepšu grāmata”, kurā apkopotas noderīgas idejas finansu līdzekļu piesaistei, darbam ar lasītājiem, bibliotēku atbalsta pasākumiem, bibliotēku draugu grupu darbībai. Idejas apkopojusi Amerikas bibliotēku asociācijas (ALA) Bibliotēku administrācijas un menedžmenta asociācijas (LAMA) komiteja FOLUSA (*Friends of Libraries U.S.A.*), kura kopš 1979.g. apvieno daudzu atsevišķu bibliotēku draugu grupu darbību. Ar FOLUSA darbību var iepazīties arī komitejas mājas lapā <http://www.folusa.com/>

**Russell C.** Complete copyright: an everyday guide for librarians / C.Russell. – [Chicago : ALA], 2004. – XIX, 262 p. – ISBN 0-8389-3543-5. (Z 02:34)

Amerikas bibliotēku asociācijas izdevums sniedz ieskatu aktuālos autortiesību jautājumos, ar kuriem bibliotekāri sastopas ikdienā. Tajā skaidrotas ASV, Lielbritānijas, kā arī starptautiskās nostādnes autortiesību likumdošanas jomā, kuras ir saistošas bibliotēku darbā, strādājot ar iespiestajiem un elektroniskajiem resursiem.

**Tomaiuolo N.G.** The web library / N.G.Tomaiuolo. – Medford : Information Today, Inc., 2004. – XXIII, 408 p. – ISBN 0-910965-67-6. (Z 025.5)

Ar šīs grāmatas un to papildinošās, regulāri atjaunotās tīmekļa vietnes <http://www.ccsu.edu/library/tomaiulon/theweblibrary.htm> starpniecību autors parāda, kā jebkurš var izveidot daudzpusīgu personīgo digitālo bibliotēku, izmantojot bezmaksas (vai par minimālu samaksu izmantojamus) interneta resursus. Šajā gadījumā ar jēdzienu „bibliotēka” autors domājis bagātīgu datu, dokumentu un attēlu krājumu, kas ir konkurētspējīgs ar daudzu tradicionālu bibliotēku fondiem un pakalpojumiem.

**Walters S.** Library marketing that works! / S.Walters. – New York : Neal-Schuman Publishers, Inc., 2004. – XX, 257 p. – ISBN 1-55570-473-5. (Z 025.11)

Bibliotēkas tirgvedības jautājumiem veltītā grāmata ietver stratēģisko plānošanu, specifiskus jautājumus tirgvedības plānošanas procesā, kā arī jaunākās vadlīnijas tirgvedības veidošanā. Grāmatā iekļauti veiksmīgi izvēlēti ASV publiskajās bibliotēkās īstenotu situāciju apraksti.

**Auf dem Weg zur digitalen Bibliothek: Strategien für die ETH-Bibliothek im 21. Jahrhundert** / Hrsg. C.Gysling, W.Neubauer. – Zürich : ETH-Bibliothek, 2005. – 184 S. – ISBN 3-909386-04-0. (Z 02:62)

Grāmata sniedz vispusīgu informāciju par 21.gadsimta digitālās bibliotēkas nākotnes stratēģijām. Tās sastādīšanā līdzdarbojušies vairāki populāri Vācijas un Šveices bibliotēku automatizācijas un digitalizācijas speciālisti – V.Neubauer (W.Neubauer), A.Kiršteins (A.Kirstein), R.Mumentālers (R.Mumenthaler), C.Gislinga (C.Gysling), U.Millere (U.Müller). Apjomīgākās nodaļas veltītas zinātnisko bibliotēku IT organizācijām, bibliotēku krājumu digitalizācijai, elektroniskajai arhivēšanai, e-grāmatu izveides tehnoloģijām, elektroniskajiem žurnāliem, elektroniskās informācijas pieejamībai.

**Habermann A.** Lexikon deutscher wissenschaftlicher Bibliothekare / A.Habermann, P.Kittel. – Frankfurt am Main : Klostermann, 2004. – 232 S. - (Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie; Sonderheft 86). - ISBN 3-465-03343-4. (Z 02(092))

Žurnāla 86.specīalizdevums veltīts Vācijas zinātnisko bibliotēku darbiniekiem. Apkopotas visu populārāko VFR (1981-2002) un VDR (1948-1990) minētās jomas profesionāļu personālijas, kurās ietverti nozīmīgākie biogrāfijas dati un paliekošākie veikumi bibliotēku darba jomā.

**Judischer** Buchbesitz als raubgut / Hrsg. von R.Dehnel. - Frankfurt am Main : Klostermann, 2006. – 435 S. - (Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie; Sonderheft 88). - ISBN 3-465-03448-1. (Z 02(09)(4/9))

Žurnāla 88.speciālizdevums veltīts Hannoverē notikušajam jau otrajam simpozijam, kura tēma – ebreju grāmatu krājumi kā laupījums. Simpozijā piedalījušies 130 dažādu valstu bibliotekāri un vēsturnieki, un tas uzskatāms par 2002.g. notikušā pirmā simpozija turpinājumu. Apzinoties problēmas nozīmīgumu, pasākumā ar referātiem aicināti piedalīties iespējami daudzu valstu pārstāvji. Galvenais atzinums – jautājuma risinājuma meklējumi jāturpina, apzinot un meklējot nolaupītās vērtības, kā arī cenšoties tās atdot agrākajiem īpašniekiem.

**94.Deutscher Bibliothekartag in Düsseldorf 2005** / Hrsg. von D.Lülfing, I.Siebert. - Frankfurt am Main : Klostermann, 2006. – 269 S. - (Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie; Sonderheft 89). - ISBN 3-465-03455-4. (Z 02(4/9))

Par 2005.g. notikušās 94.vācu bibliotekāru dienas moto izvēlēts H.Heines citāts, kura ideja: „Nauda ir apaļa un ripo prom, turpretim izglītība paliek”. Lai gan lielākā daļa forumam sagatavoto referātu skar finansu un izglītības jomas, atsevišķas uzstāšanās veltītas bibliotēku pārvaldībai, krājumu katalogizācijai un indeksācijai, speciālo izdevumu veidu glabāšanai, bibliotēku un skolu sadarbībai, informācijpratībai, bibliotēku pakalpojumiem, kā arī elektroniskajām publikācijām.

**Актуальные** проблемы теории и истории библиофильства: материалы X международной научной конференции / сост. В.А.Петрицкий. – Санкт-Петербург : РНБ, 2005. – 124 с. - ISBN 5-8192-0246-5. (Z 09)

Krājumā ievietoti 10.starptautiskās konferences *Bibliofilijas teorijas un vēstures aktuālas problēmas* materiāli. Pirmā sadaļa veltīta bibliofilijas teorijai un metodikai, kurā kā nozīmīgu materiālu bibliofilijas pētījumiem sastādītāji iesaka V.Rihļakova rakstu *Генеалогические справочники вчера и сегодня*. Bibliofilijas vēstures jautājumiem veltīti otrajā sadaļā iekļautie raksti. Te ievietots arī rīdzinieka A. Rakitjanska materiāls *Мицлов. Дневник. Первые мемуары* par bibliofilu, rakstnieku, kolekcionāru Sergeju Minclovu. Krājumā atjaunota neliela sadaļa par arhīvu materiāliem. Savukārt noslēdzošā sadaļa atvēlēta grāmatu grafikai un exlibriem. Jubilejas konferences materiālu krājuma beigās ievietots iepriekšējās konferencēs publicēto materiālu saraksts (izņemot 4., kuras materiāli netika publicēti).

**Библиотечное** обслуживание детей и юношества: американский опыт. – Москва : Пашков дом, 2004. – 256 с. - ISBN 5-7510-0279-2. (Z 024.1)

Materiālu izlasē lasāms par ASV bērnu un jauniešu bibliotekārās apkalpošanas procesiem un vēsturisko attīstību. Izdevums satur teorētiskus un metodiskus materiālus, dokumentu tulkojumus, kā arī vairākus Krievijas speciālistu rakstus un komentārus. Grāmatas galvenais mērķis – sniegt ieskatu, kā Amerikas bibliotekāri risina jauniešu attīstības problēmas 1990-jos gados un 21.gs. sākumā.

**Динерштейн Е.А.** Российское книгоиздание (конец X – XX в.) : избранные статьи / Е.А. Динерштейн. – Москва : Наука, 2004. – 525 с. - ISBN 5-02-010214-8. (Z 002.2)

Krājums sastādīts, atzīmējot grāmatnieka, vēstures zinātņu doktora E.Dineršteina 80 gadu jubileju un 50 gadus kopš pirmā zinātniskā darba publicēšanas. Izlasē iekļauti 40 gadu laikā tapušie darbi. Autora uzmanības centrā ir lielāko Krievijas izdevēju (M.Volfa, A.Suvorina) darbība, V.Majakovska un A.Gorkija līdzdalība izdevējdarbības projektos, valsts grāmatizdošanas sistēmas izveide pirmajos padomju varas gados.

**Дубровина Л.А.** Минимум управления, максимум управляемости / Л.А. Дубровина. – Москва : ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 399 с. - ISBN 5-8183-0635-6. (Z 025)

Izdevums tapis uz pētījuma bāzes, kurā analizēta pārvaldības kvalitāte bibliotēku darbības jomā. Aplūkots Visaptverošās kvalitātes vadības (*Total Quality management - TQM*) rašanās un attīstības fenomens kā vispārējā menedžmenta sastāvdaļa, kā arī iespējas, specifika un īpatnības TQM piemērošanai bibliotēkās. Autore piedāvā uz kvalitātes vadības principiem balstītas bibliotēkas darbības un sniegto pakalpojumu pilnveidošanas iespējas.

**Зайцева Т.А.** Современные методики делопроизводства в библиотеке / Т.А. Зайцева. – Москва : Либерия, 2004. – 126 с. - ISBN 5-85129-172-9. (Z 025)

Mācību līdzeklī apskatīti lietvedības metodikas jautājumi un pārvaldes dokumentācija: dokumentu sastādīšana, noformēšana, rekvizīti, veidlapu izveidošana. Materiāls izstrādāts, pamatojoties un Krievijas likumdošanas aktiem, standartiem un instrukcijām, norādīti arī nozīmīgākie starptautiskie standarti.

**История библиотек**, вып.5. - Санкт-Петербург : РНБ, 2004. – 322 с. - ISBN 5-8192-0206-6. (Z 02(09))

Zinātnisko rakstu krājuma 5.laidiens turpina iepriekšējo krājumu tematiku, atklājot Krievijas Nacionālās bibliotēkas, publisko un atsevišķu speciālo bibliotēku maz zināmas vēstures lappuses. No krājumā iekļautajiem ārvalstu autoriem lielāko interesi varētu izraisīt 1922.g. sarakstītā Berlīnes Karaliskās bibliotēkas direktora A. fon Harnaka raksta tulkojums, kurā ietvertās idejas ietekmējušas Vācijas bibliotekāru sadarbību ar citām valstīm 20.gs. Cita interesanta raksta autors ir holandiešis V.Korens; tajā atspoguļota Nīderlandes bibliotekāru darbība 1960.-jos un 1970.-jos gados, kas raksturojas ar dažādiem sociāliem protestiem (t.s. *Provokāciju kustība*). Šai laikā tika panākti kardināli uzlabojumi arī bibliotēku darbā.

**Острой О.С.** Труды, в которых отразился век: историки искусства в Публичной библиотеке: конец XVII - начало XX вв. / О.С.Острой. – Санкт-Петербург : РНБ, 2004. – 174 с. - ISBN 5-8192-0217-1. (Z 02(092))

Uz 18.-20.gs. laikmeta kultūras fona raksturoti mākslas zinātnieki, kuru darba mūžs ilgāku vai īsāku laiku bijis saistīts ar Krievijas Nacionālo bibliotēku. Autore vairāk pievērsusies šo personību darbībai mākslas vēstures jomā, mazāka vieta ierādīta bibliotekārai vai administratīvai darbībai.

**Чачко А.С.** Развивающаяся библиотека в информационном обществе / А.С. Чачко. – Москва : Либерия, 2004. – 87 с. - ISBN 5-85129-174-5. (Z 023.5)

Izdevumā iztirzātas mūsdienīgas bibliotēkas iezīmes, kuru attīstību veicina sabiedrības demokratizācija un informatizācija. Bibliotēkas nākotnes perspektīvas atklātas, pamatojoties uz mūsdienu atziņām pedagoģijā, psiholoģijā, socioloģijā, kulturoloģijā un informācijas zinātnē. Akcentēta bibliotekāra profesijas kompetences paplašināšana informatizācijas apstākļos, bibliotekāru profesionālās sagatavotības un nepārtrauktās izglītības pārmaiņas.

Sast. Ilze Pētersone  
LNB BAI Z lasītava  
Tērbatas iela 75, Rīga  
Tel. 7312808, fakss 7312807  
e-pasts: [ilze.peterson@lnb.lv](mailto:ilze.peterson@lnb.lv)  
[zlasitava@lnb.lv](mailto:zlasitava@lnb.lv)